

SÖDRA ORMESTA

ENSTAKA LÄMNINGAR FRÅN HISTORISK TID

Fastigheten Almby 12:39 m.fl., Örebro (f.d. Almby) socken,
Örebro kommun, Örebro län, Närke

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3002

PETER SILLÉN

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

Omslagbild. En del av dagens bebyggelse i Ormesta by. Foto från V.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2017

 Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens. Licens texten finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv> eller genom att skriva till Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

SÖDRA ORMESTA

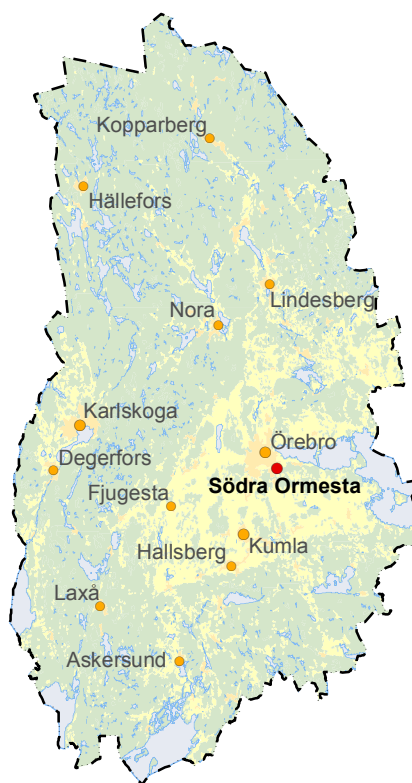
ENSTAKA LÄMNINGAR FRÅN HISTORISK TID

Fastigheten Almby 12:39 m.fl., Örebro (f.d. Almby) socken, Örebro kommun,
Örebro län, Närke

PETER SILLÉN

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3002

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har genomfört en arkeologisk utredning med anledning av ny detaljplan för ett bostadsområde vid Ormesta i sydöstra Örebro. Utredningen har resulterat i fem nya objekt bestående av ett litet antal anläggningar utspridda i exploateringsområ-

det. Lämningarna bestod av en vägbank, en grop, ett stolphål, en härd och ett raseringslager. Utifrån fynd har gropan, vägen och raseringslagret kunnat dateras till nyare tid. Vägen finns dessutom utmärkt på historiska kartor. Stolphålet och härden har inte daterats.

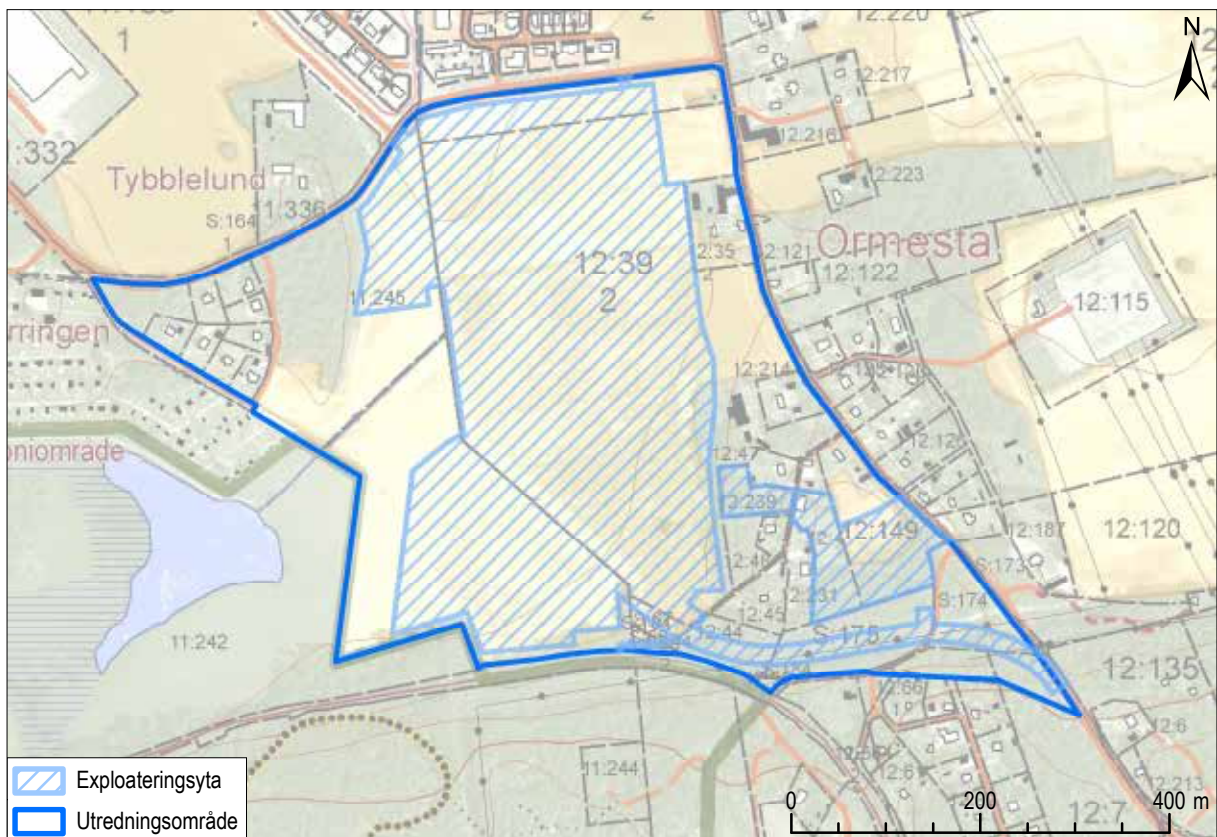
INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	7
SYFTE, METOD OCH GENOMFÖRANDE	7
TOPOGRAFI	7
HISTORIK OCH FORNLÄMNINGSBILD	9
Tidigare arkeologiska undersökningar	11
RESULTAT	12
Objekt 1	12
Objekt 2	12
Objekt 3	12
Objekt 4	12
Objekt 5	12
UTVÄRDERING OCH SLUTSATS	14
REFERENSER	15
Litteratur	15
Arkiv och register	15
Kartor	15
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	17
BILAGOR	18
Bilaga 1. Schakttabell	18
Bilaga 2. Anläggningstabell	21

Figur 1. Utredningsområdet markerat på Terrängkartan. Skala 1:50000.

Figur 2. Utredningsområdet och exploateringsytan markerade på Fastighetskartan. Skala 1:8000.

INLEDNING

Arkeologikonsult har genomfört en arkeologisk utredning med anledning av att Örebro kommun har utarbetat en ny detaljplan för bland annat bostäder och lokalvägar inom fastigheten Almby 12:39 m.fl. i Örebro socken och kommun vid Ormesta i de sydöstra delarna av Örebro (figur 1 och 2). Beslutet om den arkeologiska utredningen fattades av

Länsstyrelsen i Örebro län (dnr 431-6356-2015). Motiveringen till beslutet var att det kunde finnas tidigare okända fornlämningar inom området. Bedömningen gjordes med hänsyn till den kända fornlämningsbilden i närområdet samt utifrån de topografiska och geologiska förutsättningarna i området.

SYFTE, METOD OCH GENOMFÖRANDE

Syftet med den arkeologiska utredningen var att klargöra i vilken utsträckning som det förekommer fornlämningar inom exploateringsområdet. Genom detta ska utredningen bidra till att ge uppdragsgivaren och Länsstyrelsen ett bättre planeringsunderlag inför det fortsatta arbetet med ny detaljplan för området.

Den arkeologiska utredningen omfattade tre moment:

Arkiv- och litteraturstudier samt kartanalyser. En genomgång av relevant material för att kunna uppfylla det ovan angivna syftet med utredningen. Arkivstudierna omfattade en genomgång av materialet i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), Skogsstyrelsens Skog och Historia-register, fornminnesregistret (FMIS), Historiska museets föremålssamlingar (SHM) och Ortnamnsarkivet (SOFI). Litteraturstudierna omfattade en genomgång av tidigare arkeologiska rapporter från undersökningar i närområdet samt av relevant lokalhistorisk litteratur. Kartstudien omfattade en granskning av Lantmäteriets his-

toriska kartor, av vilka flera har rektifierats, samt en granskning av Riksarkivets kartor.

Fältinventering. Denna del av utredningen begränsades till att huvudsakligen planera vilka ytor som bedöms vara lämpliga för en utredningsgrävning.

Utredningsgrävning genomfördes i de delar där det kunde förväntas komma fornlämningar. De delar som i första hand kunde tänkas innehålla fornlämningar var området närmast ett gravfält (Örebro 21:1) i nordväst och en sträcka utmed den nordöstra delen av utredningsområdet i närheten av Ormesta by (Örebro 196:1) och ett par gårdar söder om byn. Undantaget från utgrävning var områden där topografin inte tillät schaktning samt inom bebyggd tomtmark utom på tre fastigheter i sydost som var föremål för avstyckning. En lokalväg är planerad till områdets sydöstra del. En stor del av detta område är vattenavsatt sankmark som på 1767 års karta är markerad som en mosse. I åkermarken undantogs en stor del av den låglänta utdikade marken från att undersökas.

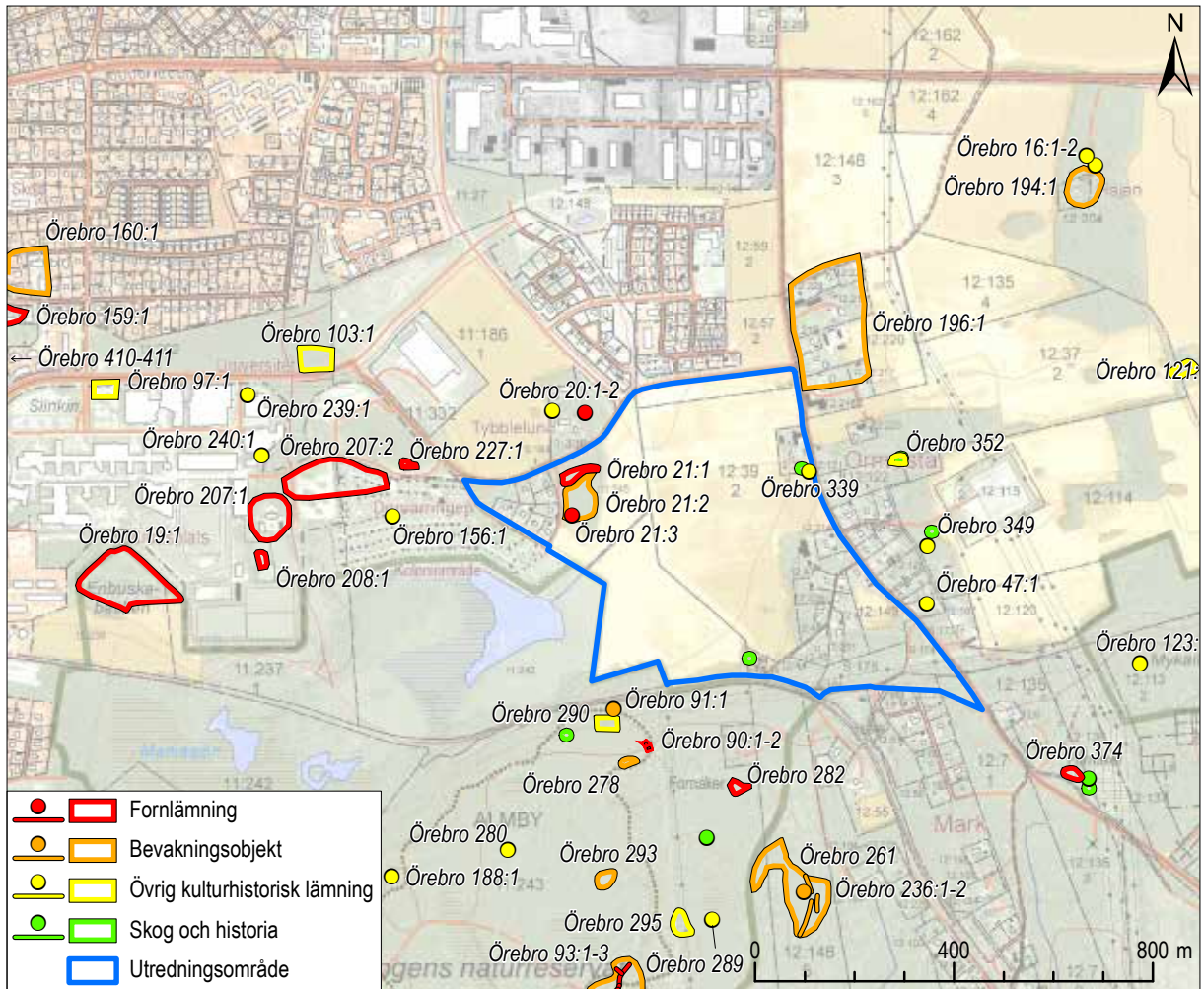
TOPOGRAFI

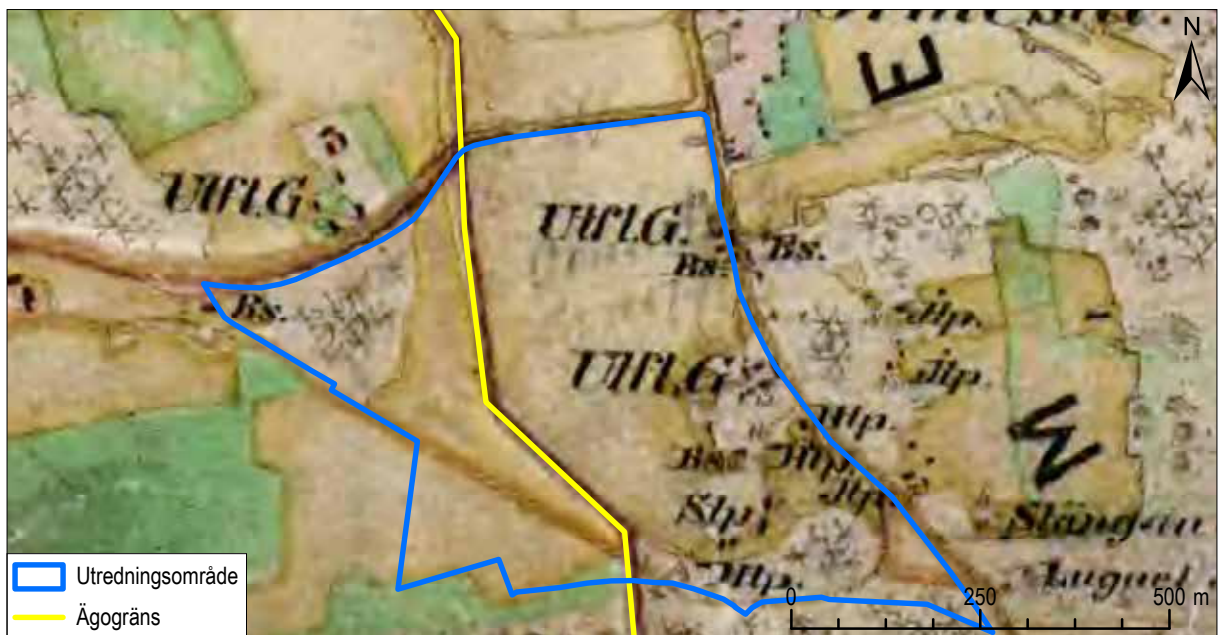
Utredningsområdet är cirka 348 000 m² stort och exploateringsytan inom utredningsområdet uppgår till cirka 196 000 m² och är till största delen beläget i åkermark (figur 3). Slättmarkerna fortsätter åt nordost och når i förlängningen Hjälmarens strand cirka två kilometer bort. Åkrarna inom utredningsområdet ligger på nivåer mellan 30 och 40 m ö.h. där de högsta nivåerna finns i sydost och de lägsta nivåerna

i norr och nordväst. I den sydöstra delen av utredningsområdet finns enstaka bostadshus uppe på ett impediment på höjdnivåer omkring 45 m ö.h. Utredningsområdet gränsar i söder till en skogsbacke vid Markaskogens naturreservat.

Ett nordsydligt vattendrag i den västra delen av åkermarken markerar den historiska ägogränsen mellan

Figur 3. Lämningar registrerade i Fornlämningsregistret (FMIS) markerade på Terrängkartan. Skala 1:15 000.

Figur 4. Ägo gränsen mellan Ormesta och Östra Mark har i historisk tid legat utmed det stora diket i åkermarken. Skala 1:8 000.

Figur 5. Vy över de flacka och låglänta åkergränderna. På det skogsklädda impedimentet bortom åkrarna finns gravfältet Örebro 21:1. Foto från Ö.

Ormesta och Östra Mark (figur 4). Med några mindre justeringar har gränsen varit densamma åtminstone så långt tillbaka som det har funnits kartor över området, det vill säga sedan 1637. Vattendraget dränerar en våtmark i skogen i sydöstra delen av utredningsområdet och en idag uppdämd våtmark

utanför områdets sydvästra gräns. Uträtning och breddning av vattendraget samt anläggande av ett flertal anslutande diken, de flesta numera täckdiken, har möjliggjort åkerbruk i de låglänta delarna av utredningsområdet (figur 5).

HISTORIK OCH FORNLÄMNINGSBILD

Lämningsbilden i närområdet består huvudsakligen av ett par gravfält, enstaka förhistoriska gravar, flera gårds-/bytomter, torplämningar, fossil åkermark i form av röjningsröseområden och hägnadssystem (figur 3).

Inom själva utredningsområdet finns ett fåtal lämningar. På ett barrskogsbevuxet impediment i utredningsområdets västra del ligger gravfältet Örebro 21:1. På gravfältet finns sedan tidigare tolv fornlämningar registrerade; fyra högar, sju stensättningar och en skeppssättning (figur 6). Även en terrassering (Örebro 21:2) till en möjlig husgrund är registrerad i södra delen av impedimentet. I områdets östra del finns en husgrund (Örebro 339) och på ett smalt impediment i den södra delen har en lägenhetsbebyggelse registrerats inom projektet Skog och Historia (SoH 1016980). Av denna lägenhetsbebyggelse syntes inget vid inventeringen.

Knappt 1 kilometer väster om utredningsområdet ligger det stora gravfältet Enbuskabacken (Örebro 19:1) med 160 registrerade fornlämningar (64 högar och 96 stensättningar). Gravfältet är lokaliserat invid Örebro universitet inte långt ifrån Almby kyrka som var sockenkyrkan innan Almby socken blev en del av Örebro stad 1943. Mellan de båda gravfäl-

ten (Örebro 19:1 och 21:1) finns gårds- och bytomterna till Östra Mark (Örebro 207:1–2) och Backa (Örebro 208:1) samt en boplatz (Örebro 227:1). I koloniområdet strax intill finns en fyndplats efter en stenyxa (Örebro 156:1). Ett annat lösfynd är en tjocknackig flintyxa som har upphittats någonstans i Ormesta, troligen i början av 1900-talet (SHM inv. nr. 14100).

Två runstenar (Örebro 47:1) har påträffats i ett källarvalv till torpet Hageborg 500 meter söder om Ormesta by. Den ena (Nä 16) blev känd 1914 och överlämnades till Örebro län museum, medan den andra (Nä 17) påträffades när källarvalvet revs 1917. Bägge runstenarna finns i Örebro läns museums samlingar (figur 7).

I riktning söderut finns några förhistoriska gravar (Örebro 90:1–2 och 91:1), stora ytor med fossil åkermark i form av röjningsröseområden (Örebro 282 och 290) samt hägnader (93:1–2 och 261).

100 meter nordost om utredningsområdet ligger Ormesta by (Örebro 196:1) som är ett bevakningsobjekt. Ormesta är en radby med anor tillbaka till medeltiden med ett äldsta skriftligt omnämnande från 1338 (SOFI), men namnformen med efterleden *-sta*

Figur 6. Den bevarade östra delen av skeppssättningen på gravfältet Örebro 20:1. Foto från VNV.

Figur 7. I källarvalvet till torpet Hageborg strax söder om Ormesta by hittades en runsten 1914 Nä 16. Bilden är hämtad från Närkes Runinskrifter, Pl. 7 (Jansson 1975).

är äldre än så och härrör till järnåldern. Innan Laga skiftet genomfördes mellan 1853 och 1856 bestod Ormesta av fyra hemman fördelat på tolv delägare. Fram till dess var byn tätbebyggd, men efter Laga skiftet skedde en utflyttning och kvar blev fyra boställen (Waldén 1943:98). På Häradsekonomska kartan från 1864-67 finns flera utflyttade gårdar markerade i byns närhet, varav två innanför utredningsområdets östra gräns. Båda dessa gårdar finns kvar än i dag (figur 8 och 9). Ormesta är mest känd för att Johannes Rudbeckius, biskop i Västerås på 1600-talet, föddes där. Rudbeckius var bland annat känd för att ha grundat Sveriges första gymnasium och flickskola (Gottberg 1943:129ff).

Bytomten Östra Mark (Örebro 207:1–2) har ett äldsta skriftligt belägg från 1474 (SOFI). På 1600-talet omvandlades byn till att i stället bli en gård och vid slutet av 1600-talet blev gården ett kronosäteri med rusthåll under Örebro kompani av Livregementet till häst och var så fram till 1769 då gården såldes till handelsmannen Gustav Clason (Waldén 1943:83ff). En herrgårdsbyggnad finns bevarad där de äldsta delarna troligen är från 1700-talet. Byggnaden inrymmer i dag funktioner som hör till Örebro universitet.

Figur 8. Två utflyttade gårdar på Häradsekonomska kartan. Skala 1:7 000.

Tidigare arkeologiska undersökningar

1890 undersöktes några av de 160 kända gravarna på gravfältet Enbuskabacken (Örebro 19:1). Olika föremål som till exempel sköldbucklor, spjutspetsar, eldstål, broddar, ett betsel, spännen med mera har alla daterats till vikingatid (Waldén 1943:26; SHM inv.nr. 8687, 9109).

Ett par decennier senare påträffades några brandgravar invid Tybble by i samband med utvidgningen av Almby kyrkogård. Fynden från ett gravröse har daterats till vendeltid (a.a:26f).

Norr om utredningsområdet vid Tybblelund och Ormesta genomfördes en arkeologisk utredning 2005. Inom området finns sedan tidigare en osäker

Figur 9. Närmast i bild och uppe till höger i bild ligger två gårdar söder om Ormesta by. Gårdarna som ligger inom utredningsområdet flyttades ut från byn i samband med Laga skiftet i mitten av 1800-talet. Foto från NV.

gravhög registrerad (Örebro 20:1) och uppgifter om en härd (Örebro 20:2). Högen berördes aldrig av den planerade byggnationen och undersöktes där inte. Härden återfanns aldrig och inga andra fornlämningar påträffades vid schaktningen (Wennerstedt Edvinger & Edvinger 2005).

Vid en utredning öster om gården Östra Mark framkom boplatsslämningar (Örebro 227:1) som utgjordes av två härdar varav den ena ¹⁴C-daterades till äldre järnålder (Pettersson 2002).

By- och gårdstomten Östra Mark (Örebro 207:1–2) har delundersökts vid två olika tillfällen. 1996 påträffades kulturlager från 1600- och 1700-talet (Pettersson 1998) och tre år senare undersöktes bland annat ett kulturlager som innehöll keramik från 1600-talet (Hårding 2000).

I samband med utvidgning av Almby kyrkogård i början av 2000-talet undersöktes boplatsslämningar vid Tybble bytomt. Boplatsslämningarna dateras till tidigneolitikum (Örebro 410) respektive äldre och yngre järnålder (Örebro 411) (Bergold & Holm 2004).

RESULTAT

Vid inventeringen påträffades endast lämningar som redan var kända.

43 av 48 schakt saknade lämningar (figur 10; bilaga 1). Antalet lämningar som påträffades vid utredningsgrävningen var få. Vid schaktningen kom det totalt sett fram ett stolphål, en grop, en härd, ett raseringslager samt rester efter en väg med två tillhörande diken (bilaga 2).

Objekt 1

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

Närmast gravfältet Örebro 21:1 påträffades en anläggning (101) i schakt 2. Anläggningen var en cirka 1 meter stor och 0,5 meter djup grop daterad utifrån fynd till historisk tid. I gropen hittades yngre rödgods, en spik och ett oidentifierat järnföremål.

Objekt 2

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

I åkermarkens södra del kom det fram ett stolphål (103) i schakt 12. Stolphålet mätte 0,65 meter i diameter och var 0,27 meter djupt (figur 10).

Objekt 3

Antikvarisk status: Fornlämning

Drygt 100 meter norr om stolphålet påträffades härd 104 i schakt 16. Härden var 1,2 x 0,9 meter stor och 0,1 meter djup.

Objekt 4

Antikvarisk status: Fornlämning

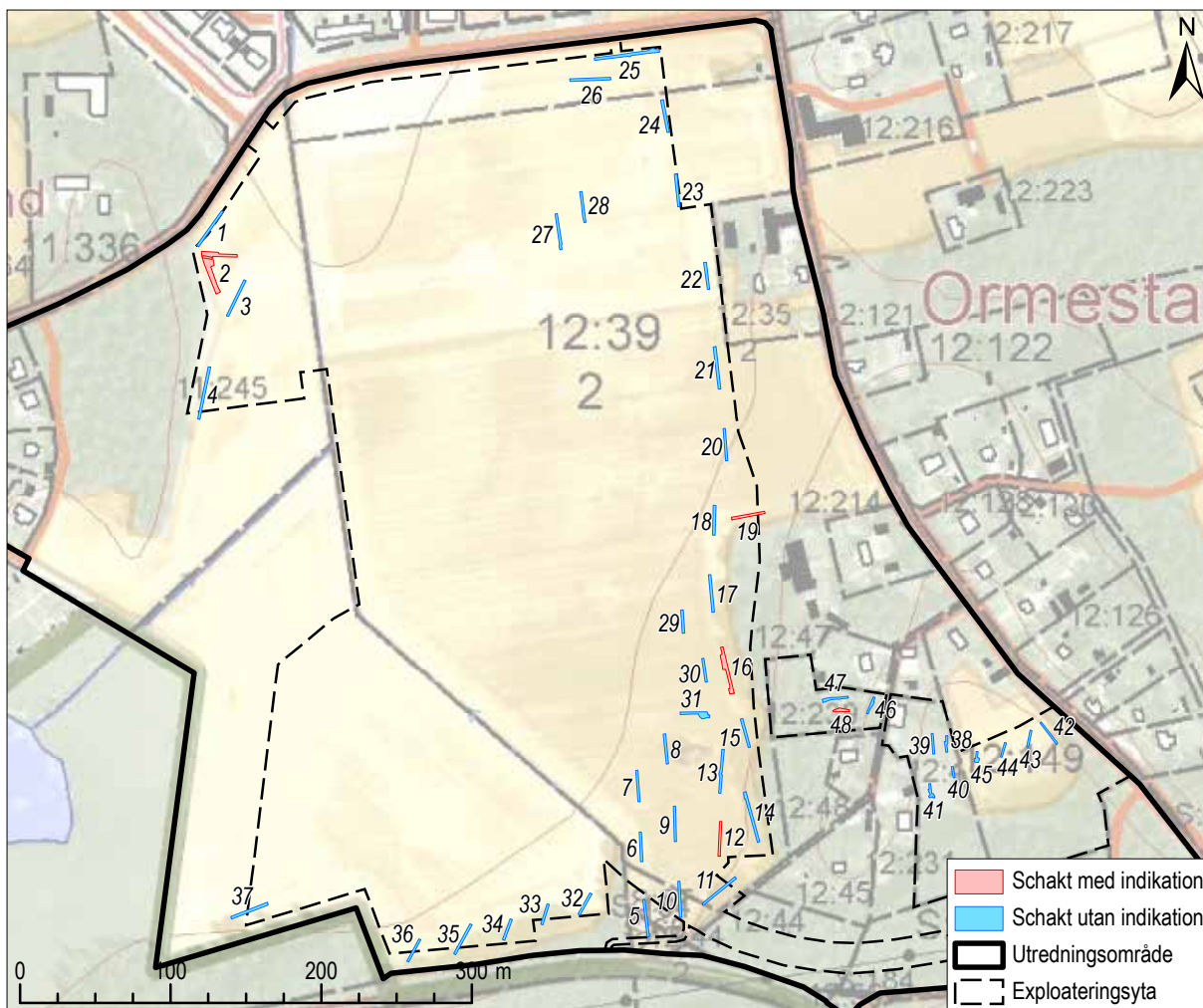
Rester efter en vägbank med diken på vardera sidan påträffades i schakt 19 (figur 12). Vägen finns utsatt på Storskifteskartan från 1767. Redan på 1637 års karta finns en gärdesgård utmed samma vägsträckning, men om det gick en väg utmed gärdesgården redan då avslöjar inte kartmaterialet.

Två diken (105, 107), ett på vardera sidan om vägbanken, hörde sannolikt samman med vägen.

Objekt 5

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

I en liten beteshage på impedimentet i utredningsområdets östra del påträffades ett recent raseringslager i en del av i schakt 48. Lagret innehöll tegel, yngre rödgods och botten till en vinbutelj från 1800-talet eller början av 1900-talet. Enligt Häradsekonomska kartan från 1860-talet fanns en backstuga i samma beteshage (figur 13). På ett foto från förra sekelskiftet porträtteras flera personer framför två backstugor som legat någonstans i Ormesta (figur 14). Om den ena backstugan är den som finns utsatt på Häradsekonomska kartan går inte att säga utifrån landskapsbilden.

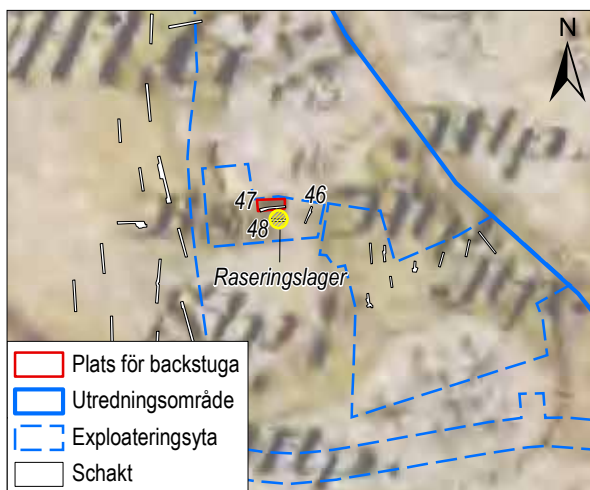
Figur 10. Samtliga schakt i utredningsområdet. Skala 1:5000.

Figur 11. Stolphål 103 (objekt 2) som påträffades i schakt 12. Foto från S.

Figur 12. Rester av en vägbank påträffades i schakt 19 där en vägsträckning har gått fram enligt de historiska kartorna. Skala 1:3000.

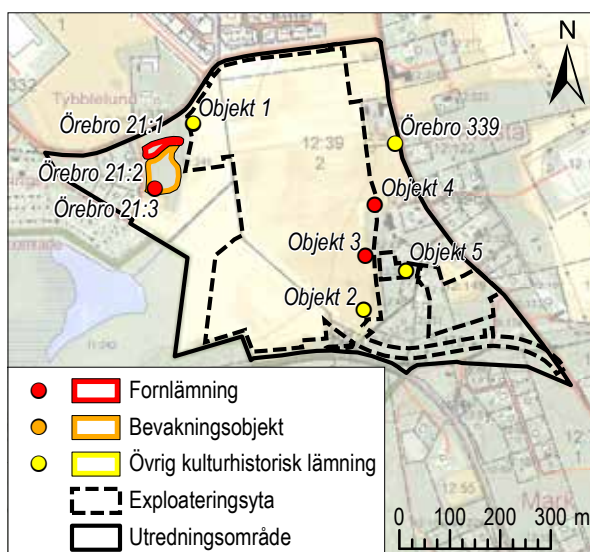

Figur 13. Ett raseringslager påträffades i schakt 48 där en backstuga har stått enligt den Häradsekonomiska kartan. Skala 1:5 000.

Figur 14. Ett foto på två backstugor i Ormesta. Bilden är tagen omkring sekelskiftet 1900. Foto Samuel Lindskog, Örebro Läns Museum.

UTVÄRDERING OCH SLUTSATS

Undersökningens resultat visade att det endast fanns spridda lämningar främst från nyare tid. Den härd och det stolphål som inte har fått någon datering kan i praktiken vara äldre, men någon förhistorisk boplats gick inte att finna.

Tidigare registrerade lämningar inom utredningsområdet ligger alla utanför exploateringsytan (figur 15). En sammanställning av lämningarna i utredningsområdet redovisas i figur 16.

Figur 15. Fem nya objekt framkom vid utredningen inom exploateringsytan. Skala 1:15 000.

Objekt	Lämningstyp (FMIS)	Beskrivning	Antikvarisk status
1	Grop		Övrig kulturhistorisk lämning
2	Stolphål		Övrig kulturhistorisk lämning
3	Härd		Fornlämning
4	Färdväg	Vägbank. Överensstämmer med Storskifteskartan från 1767.	Fornlämning
5	Lägenhetsbebyggelse	Raseringslager från backstuga som innehöll sentida fynd.	Övrig kulturhistorisk lämning
Örebro 21:1	Gravfält	Gravfält, bestående av fyra högar, sju runda stensättningar och en skeppssättning	Fornlämning
Örebro 21:2	Terrassering	Terrassering, 8 x 5 m. Husgrund?	Fornlämning
Örebro 21:3	Sammanförda lämningar		Bevakningsobjekt
Örebro 339	Husgrund, historisk tid	Husgrund, ca 6 x 4,5 m och 0,3 m hög.	Övrig kulturhistorisk lämning

Figur 16. Tabell över resultaten från utredningen.

REFERENSER

Litteratur

BERGOLD, H. & HOLM, J. 2004. *En järnåldersboplats och en gropkeramisk boplats vid Tybble bytomt. Utvidgning av Almby kyrkogård. Närke, Örebro stadsområde, Almby kyrkogård, RAÄ 159*. Riksantikvarieämbetet, UV Bergslagen, Dokumentation av fältarbetsfasen 2004:2.

GOTTBERG, Y. 1943. *Johannes Rudbeckius Nericus. Almby. En minnesskrift utgiven med anledning av Almby inkorporering med Örebro år 1943*. A. Johansson (red.). Örebro.

HÅRDING, B. 2000. *Spridda lämningar från 1600-talet i Östra Mark. Närke, Örebro stad, Almby 11:237, RAÄ 207:2*. Arkeologisk förundersökning, Riksantikvarieämbetet, UV Bergslagen, rapport 2000:38.

JANSSON, S. B. F. 1975. *Närkes runinskrifter. Sveriges runinskrifter, bd 14:1*. Utg. av Kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien. Stockholm.

PETTERSSON, O. 1998. *Kulturlager från 1600- och 1700-talen vid Östra Marks gård. Arkeologisk undersökning. Närke, Örebro stadsområde, RAÄ 207:1*. Riksantikvarieämbetet, UV Mitt, rapport 1998:57.

PETTERSSON, O. 2002. *Örebro universitet. Närke, Örebro stadsområde. Arkeologisk utredning*. Riksantikvarieämbetet, UV Bergslagen, rapport 2002:16.

WALDÉN, B. 1943. *Almby sockens historia. Almby. En minnesskrift utgiven med anledning av Almby inkorporering med Örebro år 1943*. A. Johansson (red.). Örebro.

WENNERSTEDT EDVINGER, B. & EDVINGER K. 2005. *Arkeologisk utredning vid Ormesta och Tybblelund i Örebro*. Jämtarkeologi 17, Skrifter utgivna av Arkeologcentrum i Skandinavien AB.

Arkiv och register

ANTIKVARISK-TOPOGRAFISKA ARKIVET (ATA)

FORNMINNESREGISTRET (FMIS)

HISTORISKA MUSEETS SAMLINGAR (SHM)

ORTNAMNSREGISTRET (SOFI)

SKOGSSTYRELSENS SKOG OCH HISTORIA-REGISTER (SoH)

Kartor

Lantmäterimyndighetens arkiv (LMM)

18-ALM-54-55

Laga skifte, Ägobyte.

Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS)

S2-19:1

Ormesta nr 1-6, Almby socken, Örebro län. Storskifte 1767.

Lantmätare: Erik af Vetterstedt, Karl Peter Hagström.

Rikets allmänna kartverks arkiv (RAK)

J112-73-21

Häradsekonomiska kartan 1864–67, Örebro.

Riksarkivet

S1:101

Geometrisk karta 1637, Mark.

Lantmätare: Olof Ragvaldsson Falk.

S1:104

Geometrisk karta 1637, Ormesta.

Lantmätare: Olof Ragvaldsson Falk.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnr:	3002
Länsstyrelsens dnr:	431-6356-2015
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2016-03-30
Beställare:	Örebro kommun
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning
Utförandetid, fältarbete:	7–14 september 2016
Län:	Örebro län
Landskap:	Närke
Kommun:	Örebro kommun
Socken:	Örebro (f.d. Almby) socken
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Projektledare:	Peter Sillén
Fältarkeologer:	Samuel Björklund, Peter Sillén
Rapportansvarig:	Peter Sillén
Planer:	Samuel Björklund
Layout:	Samuel Björklund
Kvalitetssäkring:	Linda Lindwall
Fynd:	Inga fynd har tagits omhand

BILAGA 1. SCHAKTTABELL

Nr	Objekt	Längd	Bredd	Area	Observationer	Anläggningar
1	schakt utan indikation	28,50	1,60	45,01	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
2	schakt med indikation	53,50		157,46	Ploglager Lera. Undergrund Huvudsakligen styv lera. Stenig morän blandad med lera i NV hörnet. Stenen verkade inledningsvis vara lagd. En grop (101) samt enstaka yngre rödgods och ett skaft från en kritpipa i schaktet.	101
3	schakt utan indikation	26,50	1,60	39,73	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
4	schakt utan indikation	35,00	1,60	56,02	Ploglager Lera. Undergrund Till största delen varvig lera. Sandig och stenig morän i S delen, ca 5 meter.	
5	schakt utan indikation	22,00	1,60	40,07	Ploglager Siltig lera. Undergrund Huvudsakligen lera, sandig och stenig morän i S.	
6	schakt utan indikation	18,00	1,60	30,23	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
7	schakt utan indikation	19,00	1,60	31,43	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
8	schakt utan indikation	19,00	1,60	31,19	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
9	schakt utan indikation	22,00	1,60	35,67	Ploglager Lera. Undergrund Lera samt enstaka stenar ca 0,15-0,25 m.	
10	schakt utan indikation	22,00	1,60	37,33	Ploglager Siltig sand. Undergrund sandig morän.	
11	schakt utan indikation	25,50	1,60	44,51	Ploglager Sandig silt. Undergrund lera.	
12	schakt med indikation	24,00	1,60	36,03	Ploglager Siltig sand. Undergrund Sandig morän.	103
13	schakt utan indikation	30,00	1,60	46,04	Ploglager Sandig silt. Undergrund Siltig morän.	
14	schakt utan indikation	34,00	1,60	59,65	Ploglager Siltig sand. Undergrund Sandig morän. Meterstort markfast block i centrala delen.	
15	schakt utan indikation	20,00	1,60	32,50	Ploglager Siltig sand. Undergrund Sandig morän.	
16	schakt med indikation	33,00	1,60	76,06	Ploglager Sandig silt. Undergrund silt/siltig morän. En hård (BH 104) och ett stenlyft(?) i N delen.	104
17	schakt utan indikation	25,00	1,60	43,04	Ploglager Siltig lera. Undergrund Lera med stråk av sand eller silt.	
18	schakt utan indikation	20,00	1,60	34,17	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
19	schakt med indikation	23,00	1,60	39,00	Ploglager sandig silt. Undergrund Morän, i V övergående i lera.Vägbank 106, dike 105, 107	105, 106, 107
20	schakt utan indikation	22,00	1,60	32,70	Ploglager Lera. Undergrund Lera, silt i S.	
21	schakt utan indikation	28,00	1,60	49,88	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
22	schakt utan indikation	18,00	1,60	31,17	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
23	schakt utan indikation	23,00	1,60	38,63	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
24	schakt utan indikation	23,00	1,60	38,21	Ploglager Lera (0,4 m tj). Undergrund Lera.	
25	schakt utan indikation	46,00	1,60	79,79	Ploglager Siltig lera. Undergrund Lera med inslag av 0,1-1 m st stenar i V. Morän i Ö. 3 markfasta block eler berggrund i mitten och i Ö.	
26	schakt utan indikation	29,00	1,60	46,95	Ploglager Lera. Undergrund Lera med enstaka 0,2-1,0 m st stenar.	
27	schakt utan indikation	22,00	1,60	40,93	Ploglager Lera. Undergrund Stenig morän samt lera.	
28	schakt utan indikation	20,00	1,60	31,92	Ploglager Lera. Undergrund Lera och enstaka markfasta stenar.	
29	schakt utan indikation	14,00	1,60	25,13	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
30	schakt utan indikation	15,50	1,60	23,97	Ploglager Lera. Undergrund Lera.	
31	schakt utan indikation	17,00		44,94	Ploglager Lera. Undergrund Till största delen lera, en liten del med sandig morän. Tvåstensatta täckdiken samt sprängsten efter borttaget stenblock.	
32	schakt utan indikation	14,50	1,60	25,00	Ploglager Lera. Undergrund Lera. Dike mitt i schaktet.	
33	schakt utan indikation	13,00	1,60	22,23	Ploglager Lera. Undergrund Lera. Dike i S änden.	
34	schakt utan indikation	13,00	1,60	22,06	Ploglager Lera. Undergrund Lera. Ett dike genom schaktet.	
35	schakt utan indikation	20,00	1,60	34,46	Ploglager Siltig sand. Undergrund Siltig sand. Två diken genom schaktet samt ett stenlyft.	

BILAGA I. SCHAKTTABELL, FORTS.

Nr	Objekt	Längd	Bredd	Area	Observationer	Anläggningar
36	schakt utan indikation	15,00	1,60	24,75	Ploglager Siltig sand. Undergrund Siltig sand. Två diken genom schaktet.	
37	schakt utan indikation	26,00	1,60	47,58	Ploglager Siltig lera. Undergrund Siltig lera. Två diken genom schaktet.	
38	schakt utan indikation	9,50	1,40	16,55	Matjord Sand. Undergrund Sandig morän med enstaka markfasta stenar.	
39	schakt utan indikation	12,00	1,40	17,17	Matjord Sand. Undergrund Sandig morän med enstaka markfasta stenar.	
40	schakt utan indikation	6,50	1,40	9,25	Matjord Sand Undergrund Sandig morän med inslag av lera.	
41	schakt utan indikation	9,00		18,42	Matjord Sand samt enstaka stenar (0,2-0,4 m) i S delen. Undergrund Sandig morän och lite lera samt enstaka markfasta stenar.	
42	schakt utan indikation	16,00	1,40	22,98	Matjord Sand. Undergrund Sandig morän med småsten och en stor markfast sten.	
43	schakt utan indikation	10,00	1,40	14,53	Matjord Sand. Undergrund Sandig morän med småsten och ett par markfasta stenar.	
44	schakt utan indikation	9,00	1,40	12,59	Matjord Sand. Undergrund Sandig morän med småsten.	
45	schakt utan indikation	6,50		14,47	Matjord Sand. Undergrund Sandig morän samt fyra skarpkantade stenar i schaktets S ände.	
46	schakt utan indikation	11,00	1,40	16,38	Matjord Sand. Undergrund Sandig morän med småsten.	
47	schakt utan indikation	16,00	1,40	25,96	Matjord Sand. Undergrund Sandig morän med småsten och några stora markfasta stenar.	
48	schakt med indikation	10,00	1,40	18,79	Matjord Sand. Undergrund Sandig morän med småsten. Raseringslager 108.	108

BILAGA 2. ANLÄGGNINGSTABELL

Nr	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Observationer
101	grop	1,15	1,05	0,50	Grop, rektangulär. Plan botten och skarpa, nästan lodräta, sidor. Tydliga kanter, både i plan och profil. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kol och minst 6 0,15-0,2 m st stenar. Fynd av en skärva keramik (yngre rödgods), en spik och ett oidentifierat rostigt metallföremål.
103	stolphål	0,65	0,65	0,27	Fyllning av brun sandig silt och enstaka 0,07 m st stenar. Plan botten och skålade sidor.
104	hård	1,20	0,90	0,10	Fyllning av mörkbrun sandig silt med ställvis inslag av kolkoncentrationer, särskilt centralt, samt 2 0,08-0,1 m st skörbrända stenar i mitten.
105	dike		0,45		Fyllning av gråbrun siltig sand med enstaka 0,05-0,1 m st stenar. Dike till väg.
106	väg		4,60		Fyllning av flammig morän med intill 0,15 m st stenar. Fynd av enstaka tegelbitar och keramikbitar (yngre rödgods). Rester efter en vägbank.
107	dike		0,30		Fyllning av mörkbrun siltig sand. Dike till väg.
108	lager	2,8	1,30		Raseringslager innehållande yngre rödgods, tegel och botten till en glasbutelj i schakt 48.

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3002